

Natuurinclusief Bouwen Zaanstad

Ter bevordering van de biodiversiteit en een gezonde leefomgeving voor bewoners

Verstedelijking zet druk op biodiversiteit en een gezonde leefomgeving

In 2040 is Zaanstad uitgegroeid tot een stad met ruim 200.000 inwoners. Dat betekent dat er tot 2040 circa 16.000 woningen bijgebouwd worden binnen bestaande stedelijke contouren. Verdichting van het stedelijk gebied betekent minder ruimte voor natuur en meer druk op biodiversiteit, terwijl deze om diverse redenen al onder druk staat en wereldwijd ernstig afneemt.

Bouwen met natuur-inclusieve toepassingen in stedelijke gebied verbetert de biodiversiteit; daarnaast zorgt meer natuur voor een gezondere leefomgeving voor de bewoners en draagt het bij een klimaat-adaptieve stad. Studies tonen aan dat een groene omgeving positief werkt op de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de mens en bovendien economische voordelen oplevert.

Zowel het in 2018 vastgestelde Zaanse Groen- en Waterplan (GWP), de in 2021 vastgestelde uitvoeringsagenda klimaatadaptatie als in de in 2021 ondertekende intentieovereenkomst Klimaatbestendige Nieuwbouw in de MRA en Noord-Holland (hierna: convenant) hebben als belangrijkste doelen het vergroten van de biodiversiteit en het werken aan klimaatadaptatie. Natuur-inclusief bouwen is een van de instrumenten die hier concreet invulling aan geven.

Gehakkelde Aurelia. Door Alastair Rae from London, United Kingdom - Comma, CC BY-SA 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=35149004>

Zaanstad gaat bouwen met natuur-inclusieve maatregelen

Om de (woning)bouwopgave te realiseren en tegelijkertijd te werken aan de opgaven klimaatadaptatie en biodiversiteit, introduceert Zaanstad het puntensysteem natuur-inclusief bouwen. Het puntensysteem zorgt ervoor dat bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen (bij zowel nieuwbouw als renovatie van bestaande gebouwen) gebouwd kan worden met natuur-inclusieve maatregelen. Het puntensysteem biedt een overzicht aan maatregelen die toegepast kunnen worden voor iedere stedelijke ontwikkeling. Het biedt daarbij ook handvatten om diverse leefomgevingen te creëren voor een uitgebreide selectie dier- en plantensoorten.

Het puntensysteem natuur-inclusief bouwen dient ook als hulpmiddel ter motivatie en inspiratie voor ontwikkelaars om de biodiversiteit te stimuleren en bij te dragen aan een gezond leefklimaat voor bewoners. Vaak zijn er al met een aantal aanpassingen aan het ontwerp voordelen te halen voor de natuur en ook voor de bewoners. Dit wil Zaanstad door middel van het puntensysteem vergemakkelijken voor projectontwikkelaars en andere initiatiefnemers.

Het burgerakkoord¹ voor de toekomst van het wonen in Zaanstreek-Waterland laat zien dat burgers veel belang hechten aan natuurinclusief bouwen. Concrete maatregelen als groene daken en groene gevels, en het behoud van groen en de aanplant van groen in de omgeving worden concreet genoemd. Toepassing van het puntensysteem draagt bij aan de realisatie hiervan.

Het puntensysteem stuurt aan op volwaardige leefomgevingen

In het puntensysteem wordt op basis van projectgrootte een verzoek gedaan om een aantal volwaardige leefomgevingen voor plant- of diersoorten te creëren. Net als in het convenant vraagt het puntensysteem 1 volwaardige leefomgeving bij een klein project, 2 bij een middelgroot project en 3 bij een groot project. Het puntensysteem werkt daarbij nader uit wat zo'n volwaardige leefomgeving inhoudt, en helpt daarmee de ontwikkelaar om de maatregelen goed op elkaar af te stemmen en daadwerkelijk een volwaardige leefomgeving te creëren. Overeenkomstig het convenant wordt er bij elk project gevraagd om minimaal een volwaardige leefomgeving voor een gebouwgebonden soort te realiseren. Daarnaast is er vrije keuze uit 4 andere categorieën, namelijk boombewonende soorten, aan struweel gebonden soorten, aan bloemrijk grasland gebonden soorten en aan water of oevers gebonden soorten. De initiatiefnemer maakt deze keuze zelf, eventueel op basis van ecologisch advies van de gemeente of een ecologisch adviseur. De keuze kan afhangen van de aard en locatie van het project en van welke soorten al in de buurt van het project aanwezig zijn.

Wat houdt het puntensysteem precies in?

Afhankelijk van de grootte van het project wordt gevraagd om aan een bepaald aantal punten te voldoen. De te behalen hoeveelheid punten wordt vastgesteld op basis van kavelgrootte, bouwvlak en hoogte. Ook wordt er onderscheid gemaakt tussen nieuwbouw en renovatie/verbouwing en of het een monumentaal pand betreft. Punten kunnen worden verdiend met het toepassen van natuur-inclusieve maatregelen. Deze natuur-inclusieve maatregelen worden in een overzichtelijke lijst aangeboden waaruit gekozen kan worden. Met iedere maatregel kunnen punten worden verdiend. De hoeveelheid gewenste punten per categorie wordt overzichtelijk weergegeven.

Onderdelen van het puntensysteem

Het puntensysteem bestaat uit 3 documenten naast deze handleiding, namelijk:

- a) Puntensysteem natuur-inclusief (invulschema)
  - b) Maatregelencatalogus
  - c) Doelsoortencatalogus
-

Egel. Door Calle Eklund/V-wolf - Eigen werk, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=11009506>

a.) Puntensysteem natuurinclusief (invulschema)

In het puntensysteem vult een initiatiefnemer in hoe groot het project is op basis van m² kavel en bebouwing en de hoogte en of het nieuwbouw of renovatie is, en of het een monumentaal pand betreft. Hieronder is te zien hoe dit er uitziet en is een voorbeeld ingevuld.

Type project	1. Invullen
Kavel (m ²)	1.000
Voetprint (m ²)	600
Hoogte (m)	10
Doel project	Nieuwbouw
Type bebouwing	Geen monument

Op basis van deze informatie berekent het systeem hoeveel punten een project moet behalen in de verschillende categorieën (verblijven, gebouw en omgeving) om voldoende natuurinclusief te bouwen. Afhankelijk van het aantal m² bebouwing en het aantal m² onbebouwde kavel, zal het aantal benodigde punten per categorie verschillen. Als er naar verhouding weinig m² onbebouwde kavel is, dan hoeft er op de categorie 'omgeving' minder punten worden behaald. Ter compensatie worden er dan meer punten gevraagd voor de categorieën 'verblijven' en 'gebouw'. Ook geeft het aan voor hoeveel doelsoorten een volwaardige leefomgeving kan worden gecreëerd en of een beheerplan wordt aanbevolen. Een beheerplan wordt sterk aanbevolen bij grote projecten en bij projecten die voor meer gecompliceerde maatregelen kiezen. In het beheerplan werkt de ontwikkelaar uit welk beheer nodig is om de maatregel duurzaam in stand te houden en hoe hij deze instandhouding geborgd heeft. Er kunnen bijvoorbeeld afspraken in staan met beheerders van de gemeente Zaanstad in geval van de openbare ruimte, of met toekomstige bewoners in geval van particuliere grond.

Maatregelen	Subtotaal*
Nestvoorzieningen	13
Gebouwegebonden groen	156
Omgeving	32
Totaal	201

Aantal	2. Type Doelsoort invullen	3. Doelsoort invullen	Beheerplan	Niet verplicht
1e doelsoort	<i>Gebouwegebonden soorten</i>		Doelsoorten (aantal)	2
2e doelsoort				

De gekozen maatregelen kunnen in de Excel worden aangegeven en het systeem houdt bij hoeveel punten er daarmee gerealiseerd worden.

b.) Maatregelencatalogus

De maatregelencatalogus is een inspiratiedocument en beschrijft wat de natuur-inclusieve maatregelen inhouden en welke voordelen deze opleveren, maar ook aan welke randvoorwaarden de maatregelen moeten voldoen. Deze randvoorwaarden zijn nodig om ervoor te zorgen dat de maatregelen doeltreffend en duurzaam worden uitgevoerd. Een deel van de maatregelen heeft architectonische randvoorwaarden met het oog op welstand, of randvoorwaarden met het oog op brandveiligheid.

Ook biedt de catalogus een indicatie van de kosten per maatregel.

c.) Doelsoortencatalogus

Met het puntensysteem wordt beoogd de leefomgeving van een aantal doelsoorten (flora en fauna) te verbeteren en/of uit te breiden. De meeste van deze doelsoorten worden gemonitord in het Meetnet biodiversiteit, waardoor zicht ontstaat op hoe het deze soorten vergaat in Zaanstad. Ook overlappen de doelsoorten grotendeels met de soorten die elke 5 jaar in kaart gebracht worden met een ecologische gebiedenkaart. Deze kaart geeft een goede indicatie van de biodiversiteit in de bebouwde omgeving, in de groengebieden en rondom het water. In de doelsoortencatalogus is te zien welke doelsoorten profiteren van de verschillende maatregelen. Voor elk doelsoort is uitgewerkt welke maatregelen ervoor nodig zijn om deze soort een volwaardige leefomgeving te bieden. De initiatiefnemer van het project kiest zelf welke doelsoorten hij/zij wil faciliteren in het project, eventueel met advies van de gemeente of een ecologisch adviesbureau.